



EL taasterahastu ja Eesti taastekava rakendamine

EPKK Keskkonnafoorum, 27.03.2024

Ave Schank-Lukas

Euroopa Komisjon, Eesti esinduse majandusnõunik

EL eelarve (2021-2027)

2018 hindades, mlrd EUR

	MFF	Next Generation EU	KOKKU
1. Ühine siseturg, innovatsioon ja digi	132.8	10.6	143.4
2. Ühtekuuluvuspoliitika ja väärtused	377.8	721.9	1099.7
3. Loodusressursid ja keskkond	356.4	17.5	373.9
4. Migratsioon ja piirikaitse	22.7	-	22.7
5. Turvalisus ja kaitse	13.2	-	13.2
6. Naabruspoliitika ja rahvusvaheline koostöö	98.4	-	98.4
7. Euroopa avalik sektor	73.1	-	73.1
KOKKU	1 074.3	750.0	1 824.3

- Üle 50% majanduse moderniseerimisse (Horisont, õiglase ülemineku fond, taasterahastu jt.)
- 30% kliimamuutustega võitlemiseks
- Põhieelarvest 32% uued prioriteedid, 31% ÜPP ja 30% ühtekuuluvus

Kriisijuhtimisest taastumise toetamiseni



**2020:
Kriisijuhtimine**

Eelarvepoliitiline reaktsioon

Vaktsiinide ja meditsiinitarvikute
ühishange

Sulgemiste (lockdown) koordineerimine



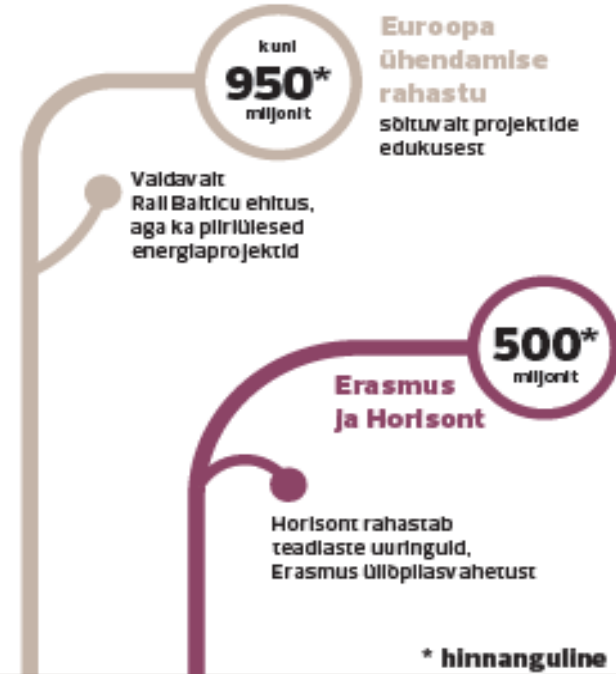
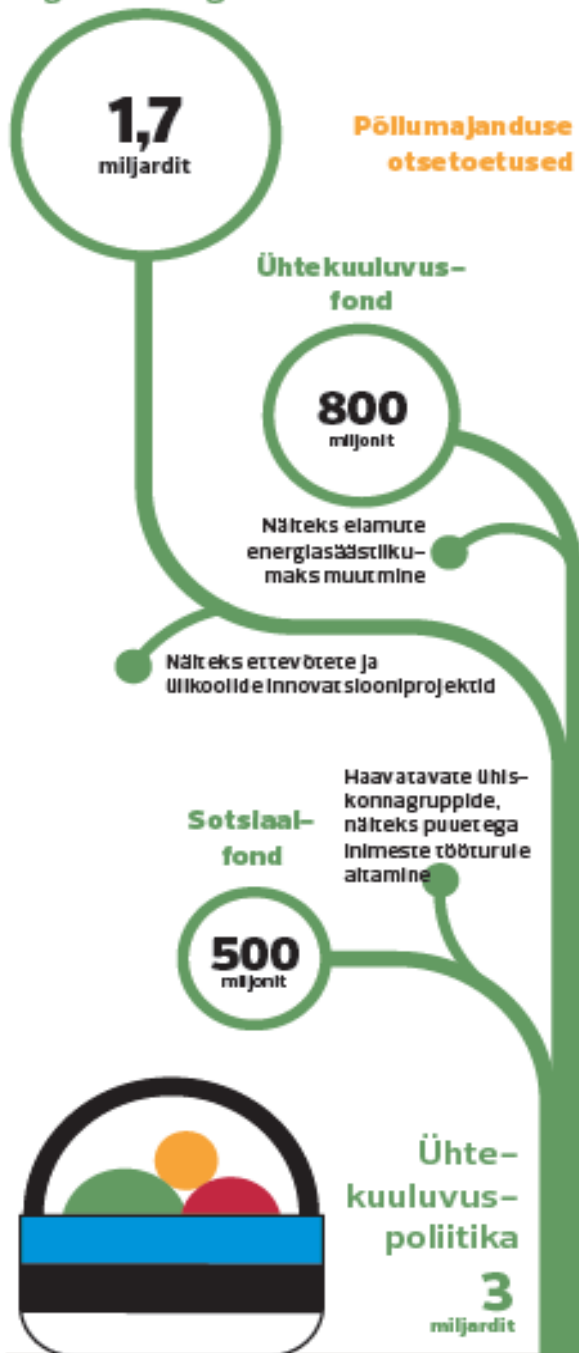
**Alates 2021:
Taastumise toetamine**

Euroopa taastekava

Taaste- ja vastupidavusrahastu (RRF)

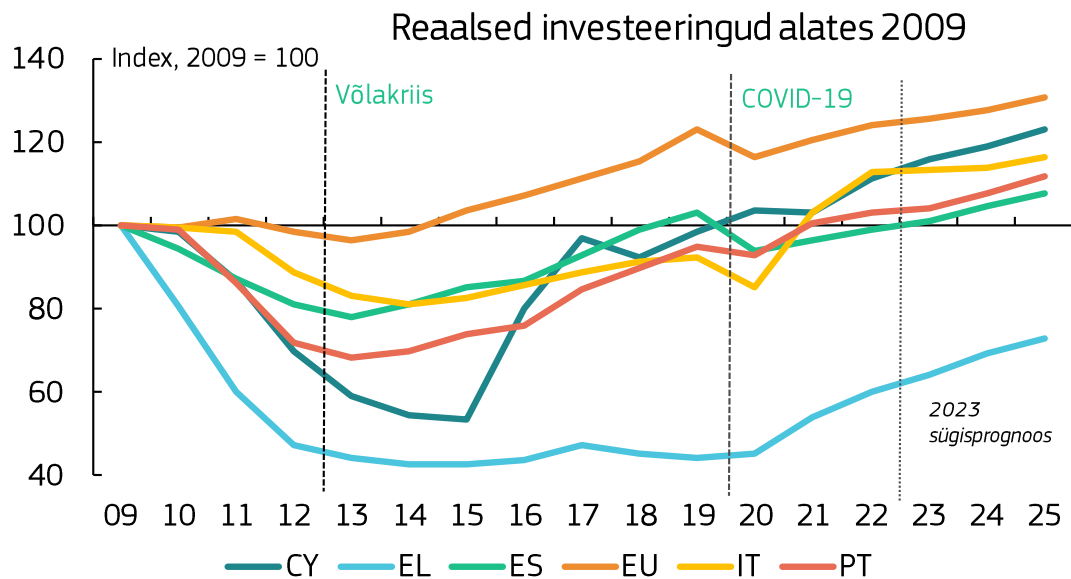
Eurotoetused 2021–2027

Euroopa Liidu eelarve kinnitavad lõplikult Euroopa Nõukogu ja Euroopa Parlament.



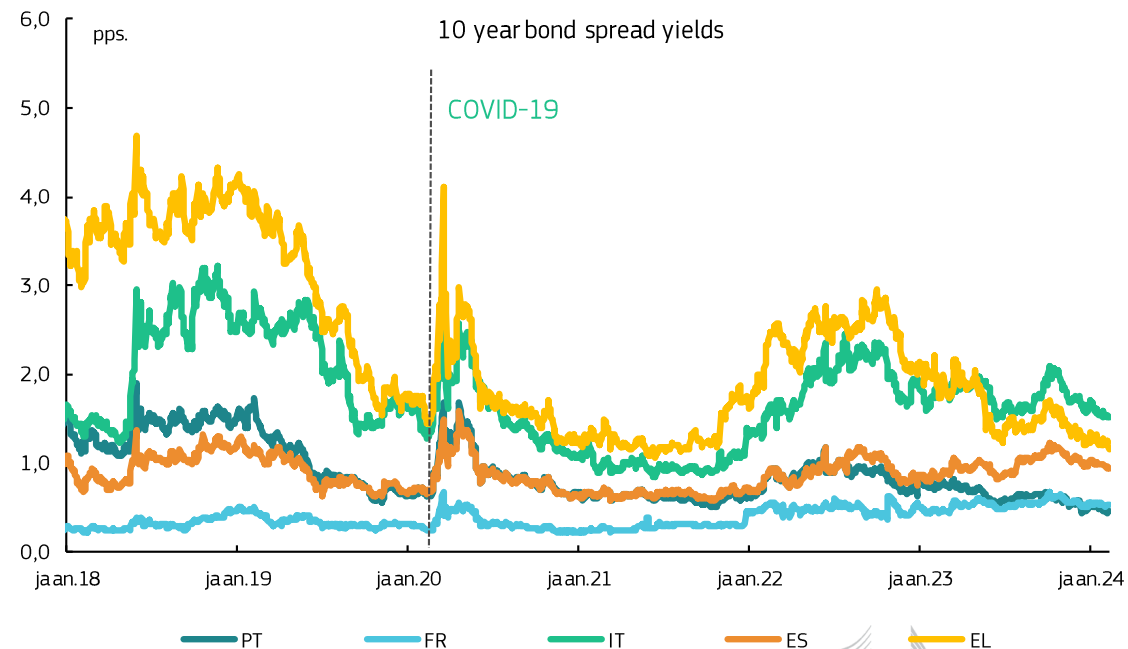
* hinnanguline

RRFi tugi EL majanduse taastumisele

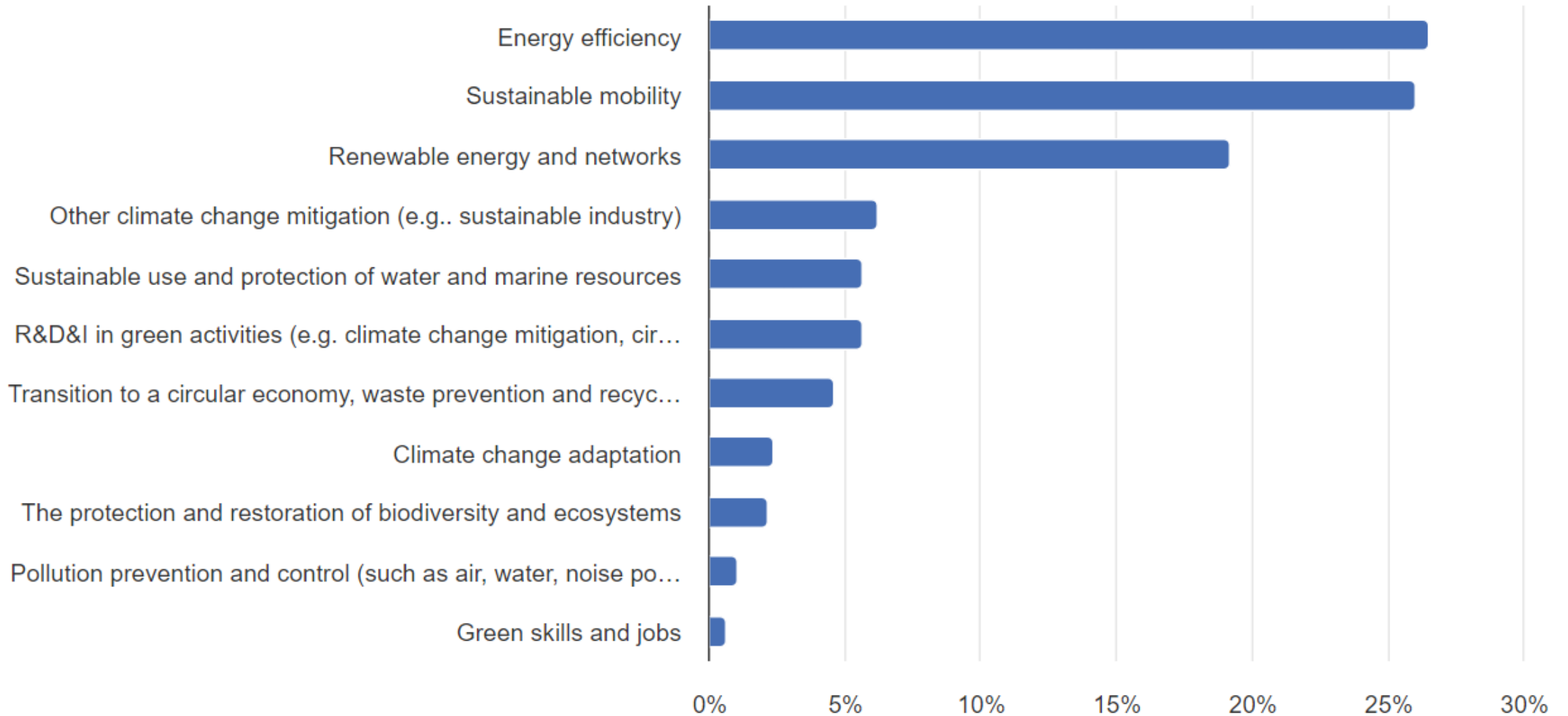


- **Avalikud investeeringud:** 3.0% 2019 - 3.3% 2023
- **NGEU mõju SKPle:** NGEU potentsiaal kasvatada EL reaalsel SKPd kuni 1.4% 2026.a. võrreldes ilma NGEU stsenaariumiga (*QUEST mudel*)
- **Töötus:** RRF maksed on alandanud EL töötust 0.8 % punkti võrra võrreldes ilma RRF stsenaariumiga (*QUEST mudel*)

- **Mõju võlakirjade hinnale:** ELi riigivõlakirjade hinnavahede märkimisväärne vähenemine, mis aitab veelgi vähendada eelarvesurvet
- **Raha maksti kiiresti:** 56.6 miljardit eurot eelmaksetena 2021-2022



„Rohe“ meetmed taastekavades



Roheüleminek

Umbes **43%** (EUR 192bn) koguinvesteeringust „rohelistesse“ meetmetesse

37%



Olulisemad reformid

- Transpordis intermodaalsuse soodustamine ja maksupoliitika puhaste sõidukite kasutuselevõtuks
- Taastuvenergia kasutuselevõtu soodustamine ja kiirendamine
- Vee- ja prügimajandus, loodushoid conservation
- Lubade protsessid

DNSH: ei kahjusta oluliselt keskkonda

Olulisemad investeeringud

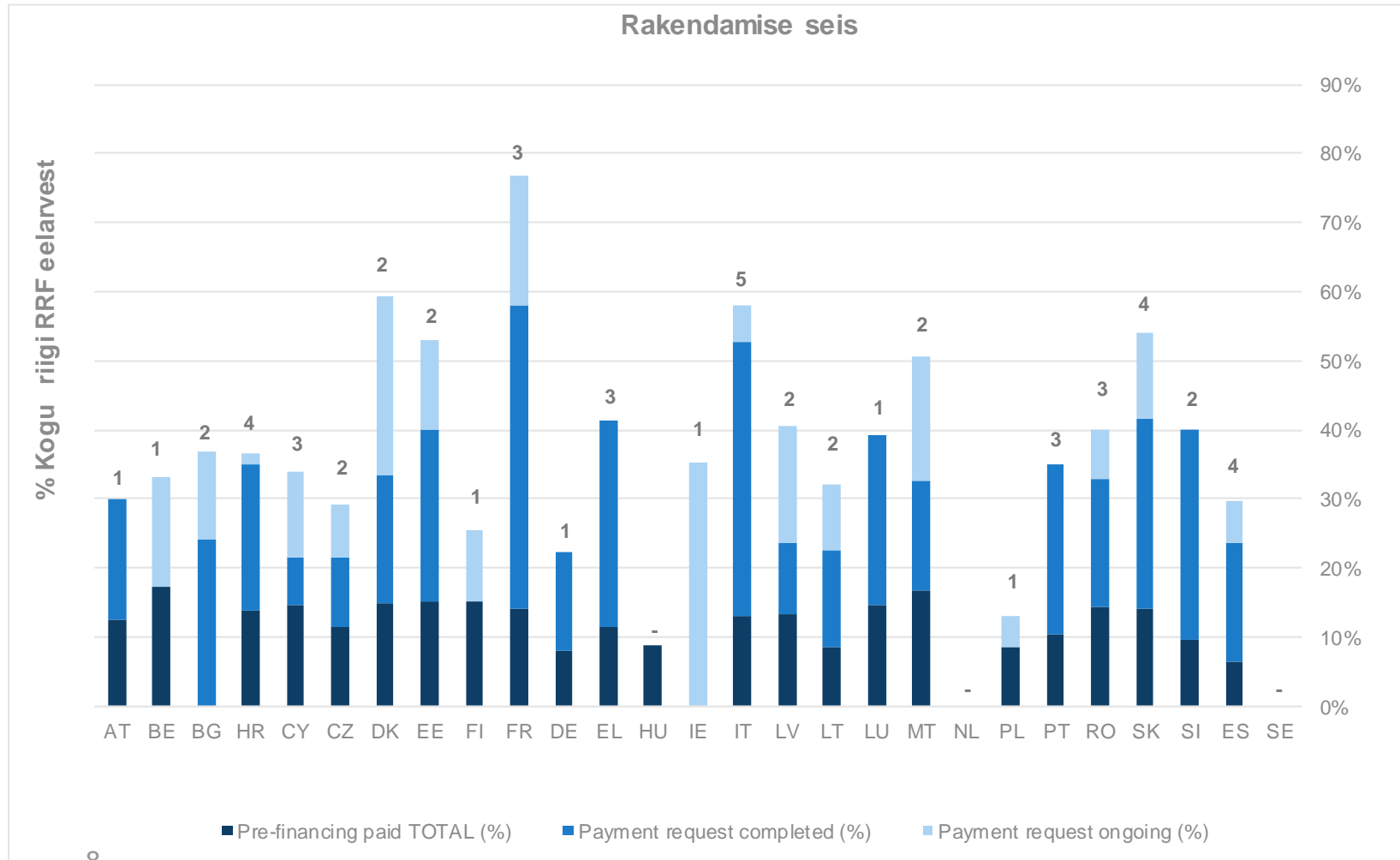
- Säästev liikuvus (EUR 64bn)
- Renoveerimine ja energiaefektiivsus (EUR 50bn)
- Puhtam energia (EUR 26bn)
- Bioloogiline mitmekesisus ja kliimamuutustega kohanemine (EUR 17bn)
- Ringmajandus, säästev veemajandus (EUR 16bn)
- „Roheline“ R&D&I (EUR 13bn)

Piiriülesed projektid

- TEN-T raudteeühendused
- Vesinik
- Patareid

¹ 22 kava (koguaeelarvega EUR 445bn) põhjal

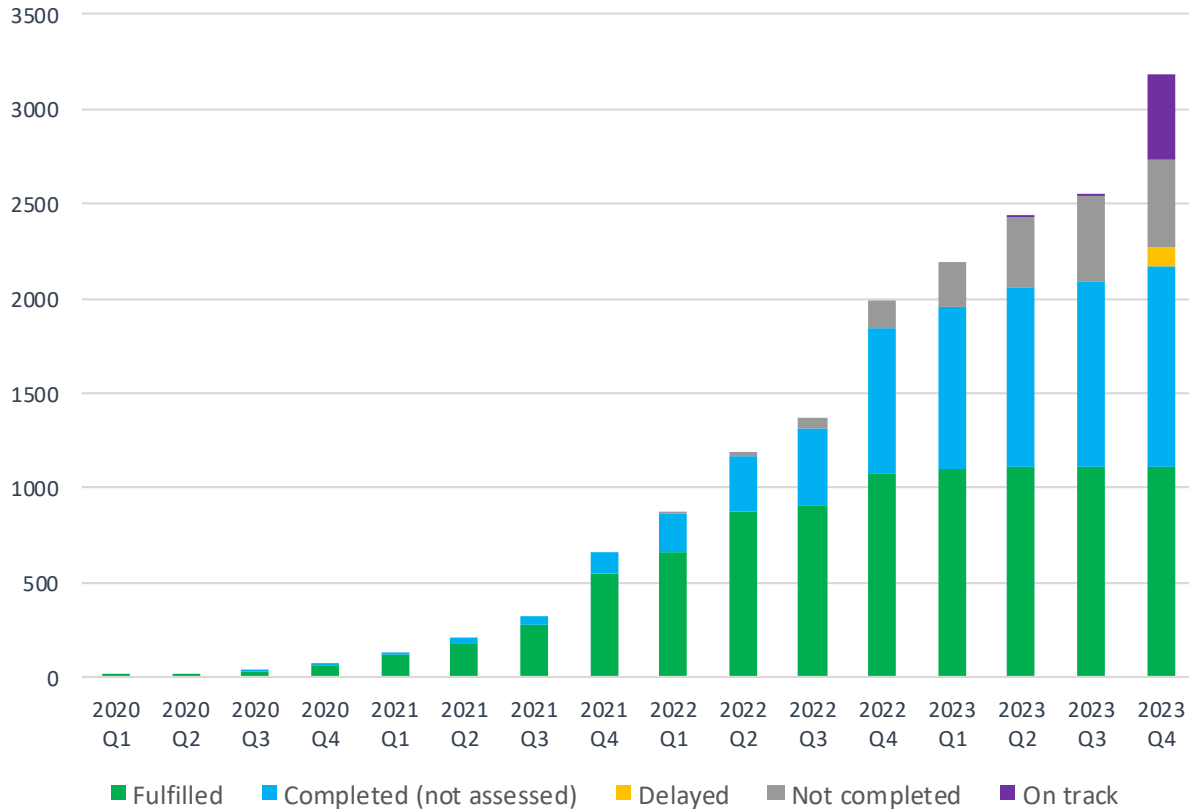
RRF rakendamise progress



- Üle 1150 vahe- ja lõppeesmärgi täidetud seisuga 1.02.2024
- Ligi 225 miljardit eurot välja makstud

Rakendamise ja maksete tempo kiireneb

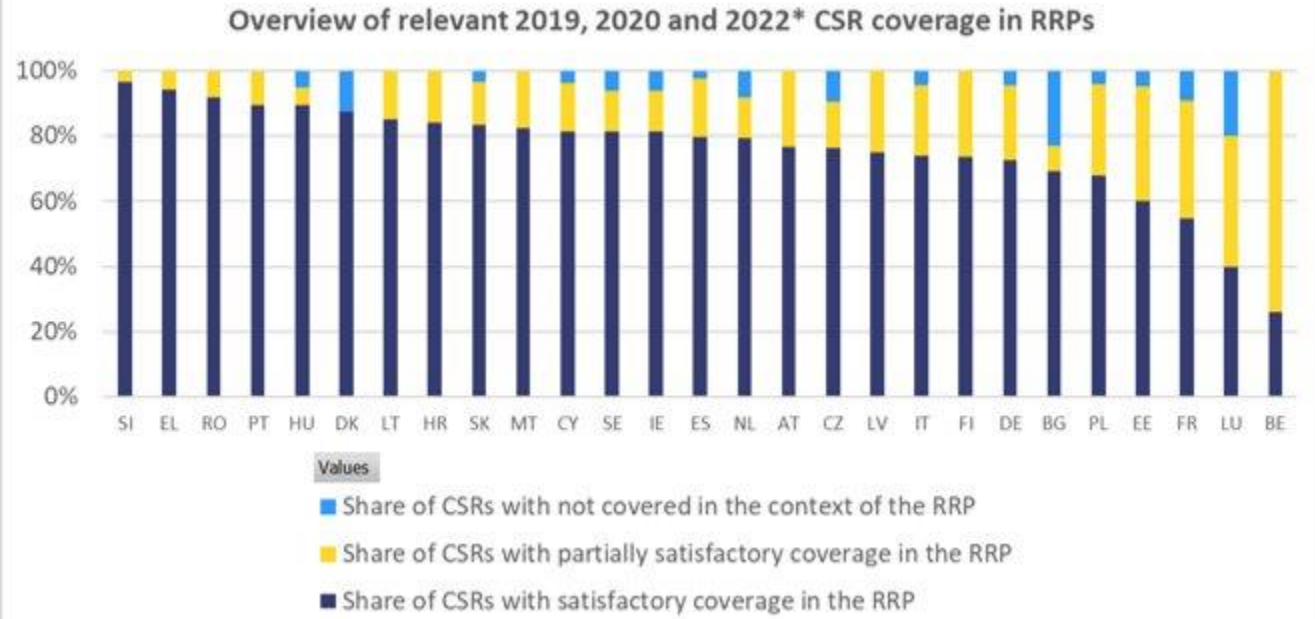
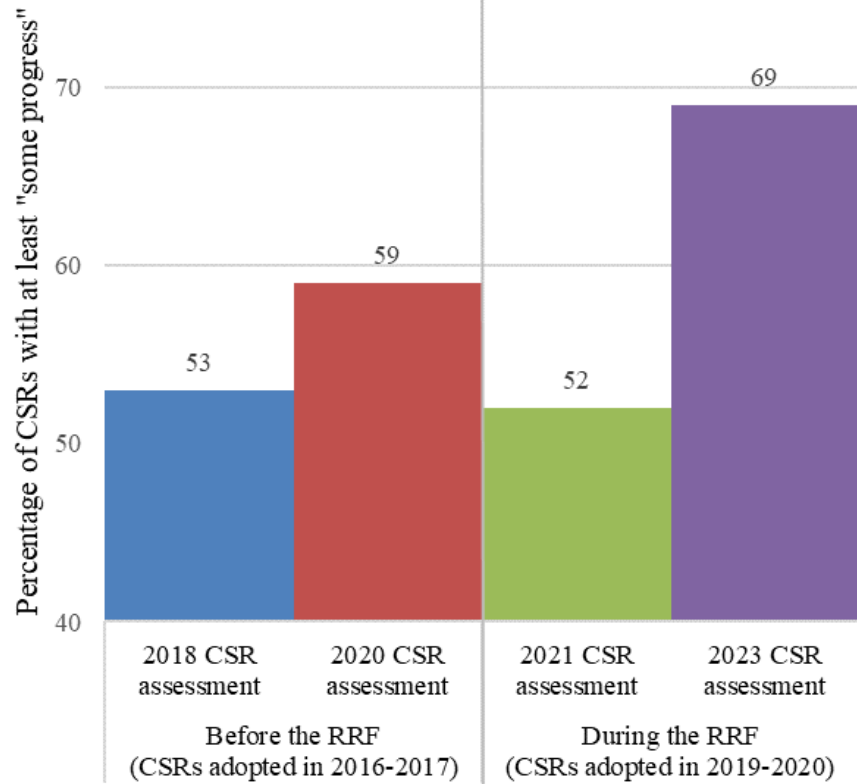
Cumulative MT Implementation



- **Maksed aeglustusid 2023** alguses, kuna paljud riigid muutsid oma kavu, aga siis tempo kiirenes.
- **Hetkel 18 maksetaotlust** hindamisel (sh. Eesti II taotlus) kogusummas 41 miljardit eurot.
- 20 maksetaotlust peaks veel sel aastal laekuma ja 2024 tehakse umbes **100 miljardi eest väljamakseid**.

RRF toetab pikalt oodatud reforme

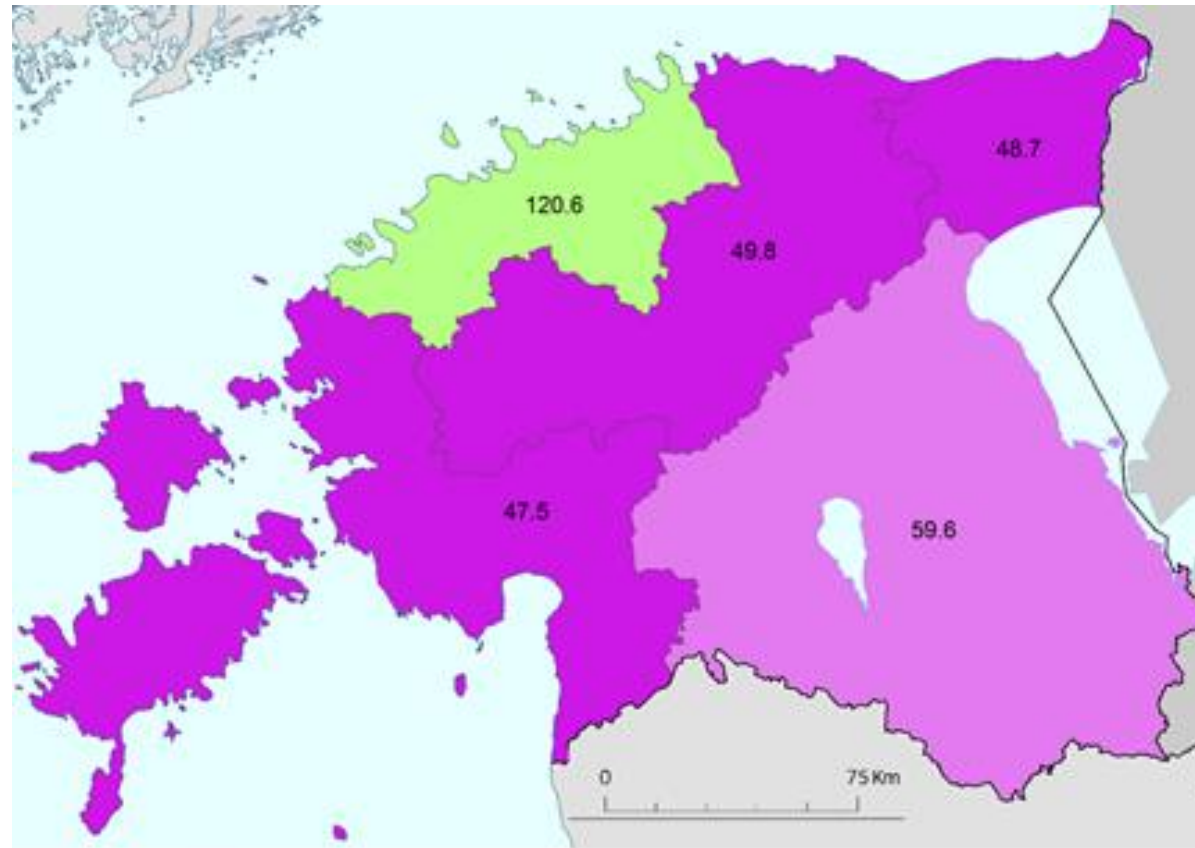
Tulemuspõhine instrument: nii investeringud kui reformid ja panus riigipõhiste soovitude täitmisse



Eesti riigiraport: väljakutsed

- Sotsiaalkaitse tugevdamine
- Taskukohane ja kvaliteetne pikaajaline hooldus
- Oskuste vastavus tööandjate vajadustele ja õpetajate puudus
- Loodusressursside ja energia efektiivsem kasutus: metsaressurss, ringmajandus, energiaallikate mitmekesistamine, taastuvenergia, ühendused, energiasääst
- Transpordisektori jalajälje vähendamine
- Ettevõtete madal teaduspõhine innovatsioonivõimekus
- Regionaalsed erinevused

Ebavõrdsus ja haridus

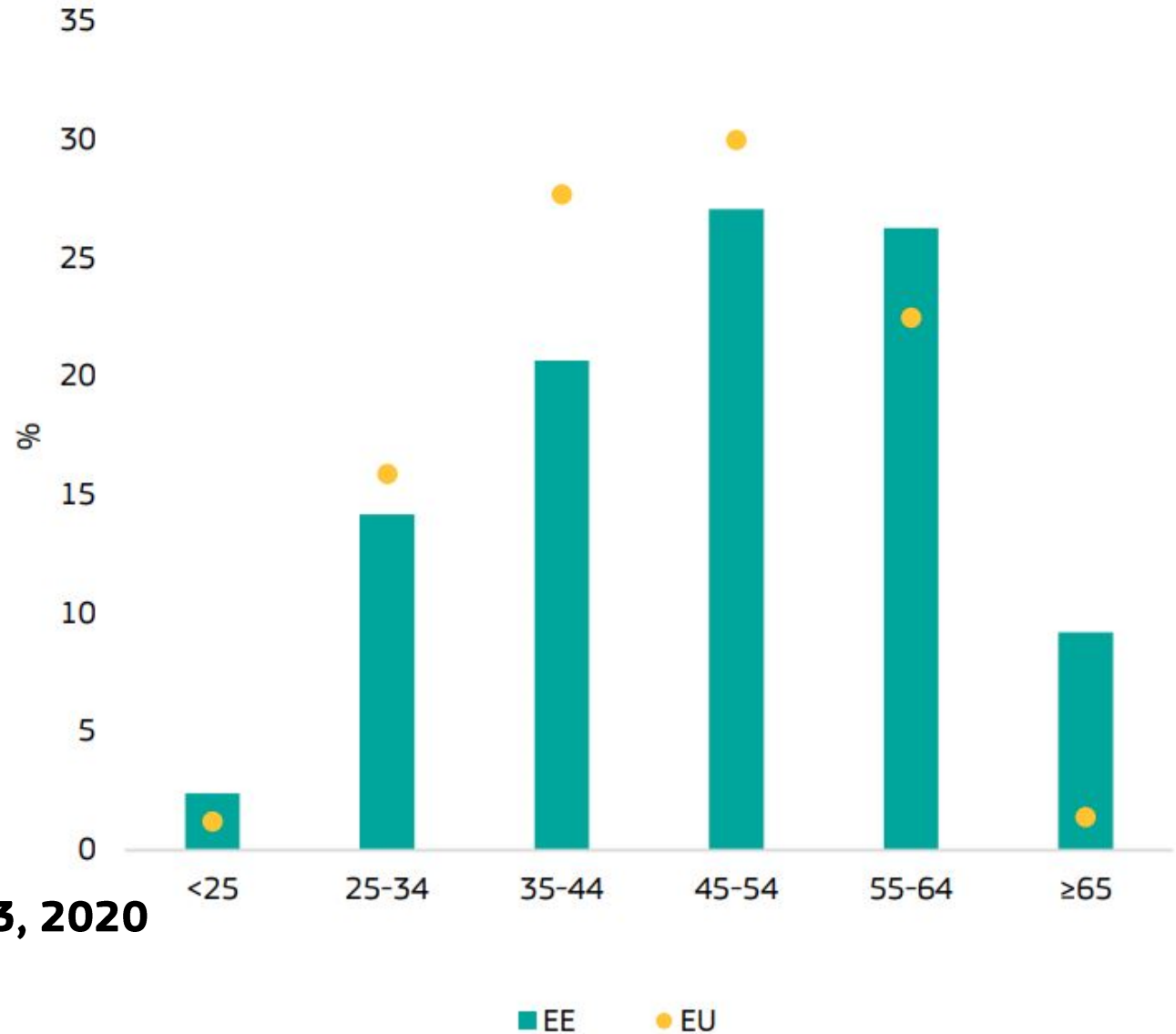


Index, EU-27 = 100

- < 50
- 50 - 75
- 75 - 90
- 90 - 100
- 100 - 125
- > 125

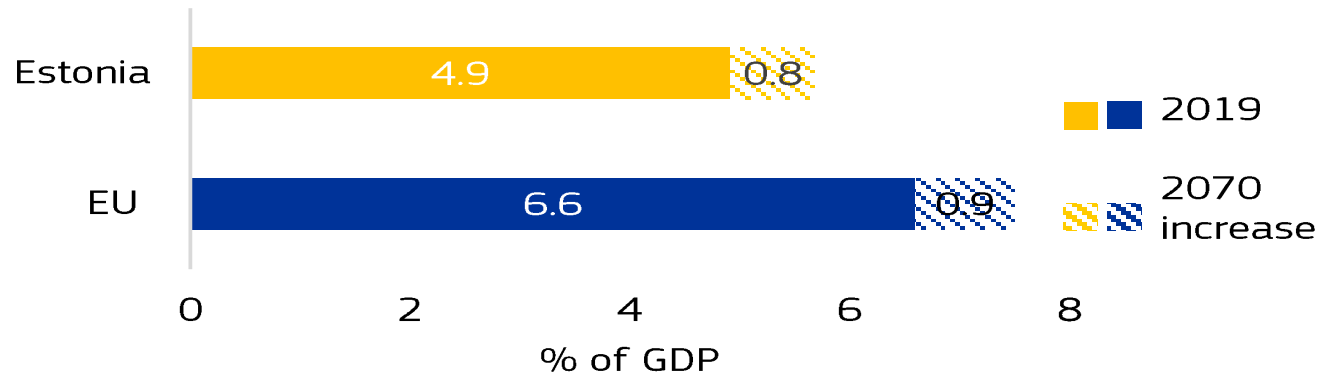
SKP inimese kohta (% EL keskmisest), NUTS 3, 2020

Õpetajate vanus Eestis ja ELs, 2020

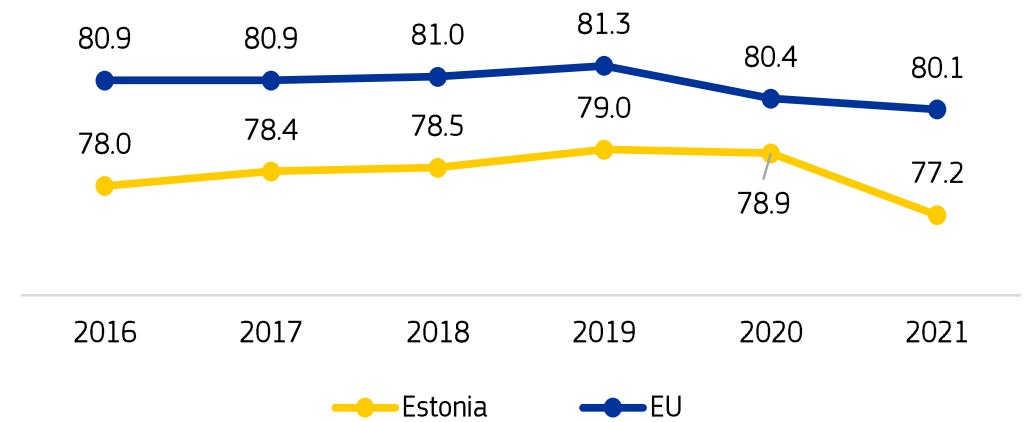


Tervishoid

Oodatav tervishoiu avaliku rahastuse kasv 2019-2070

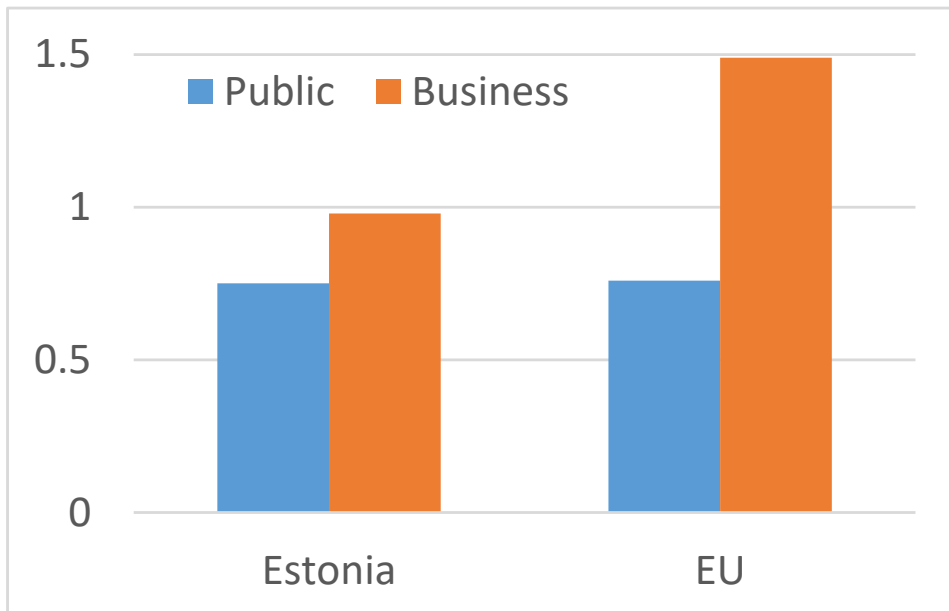


Oodatav eluiga

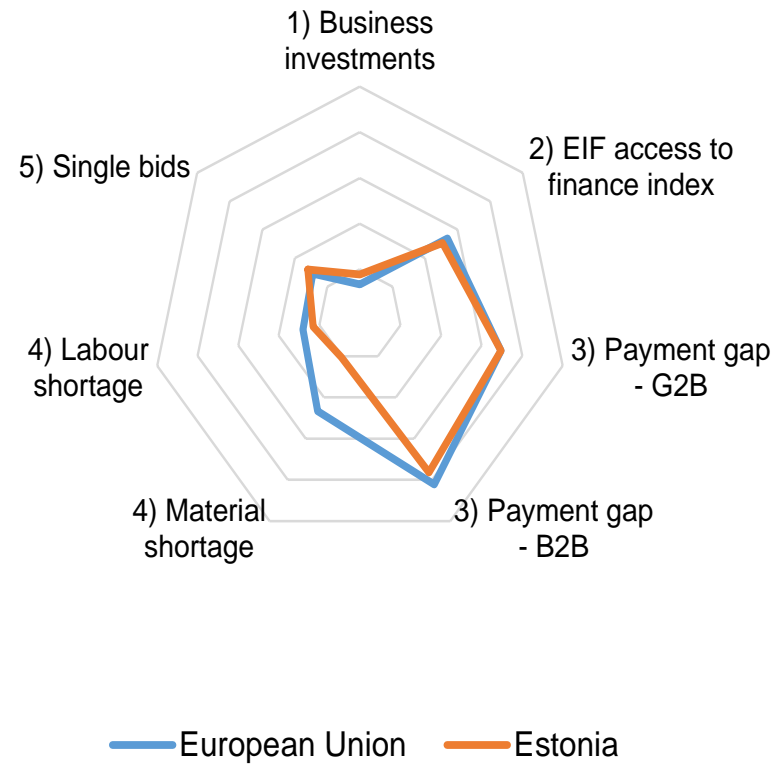


Ettevõtluse areng

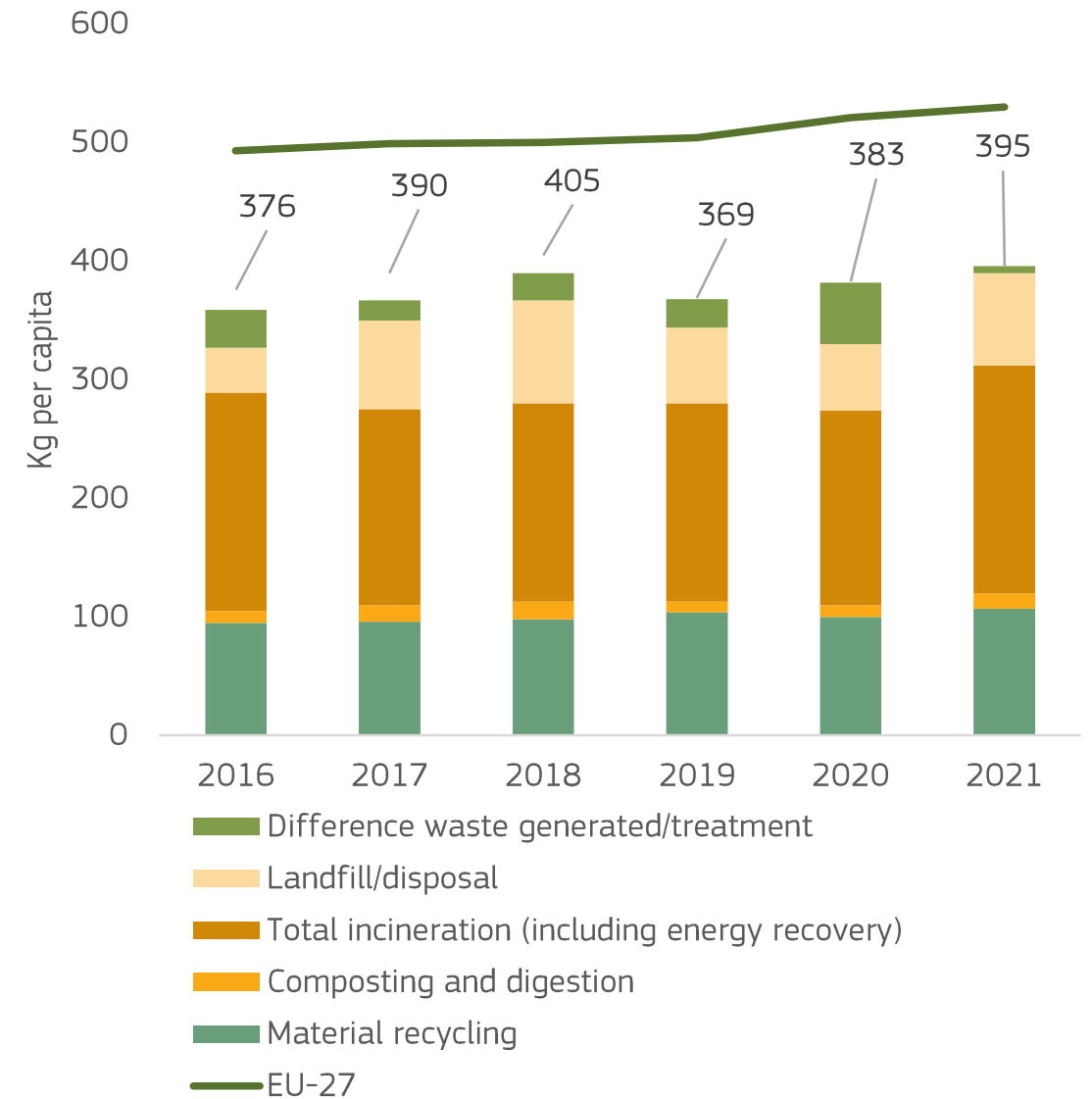
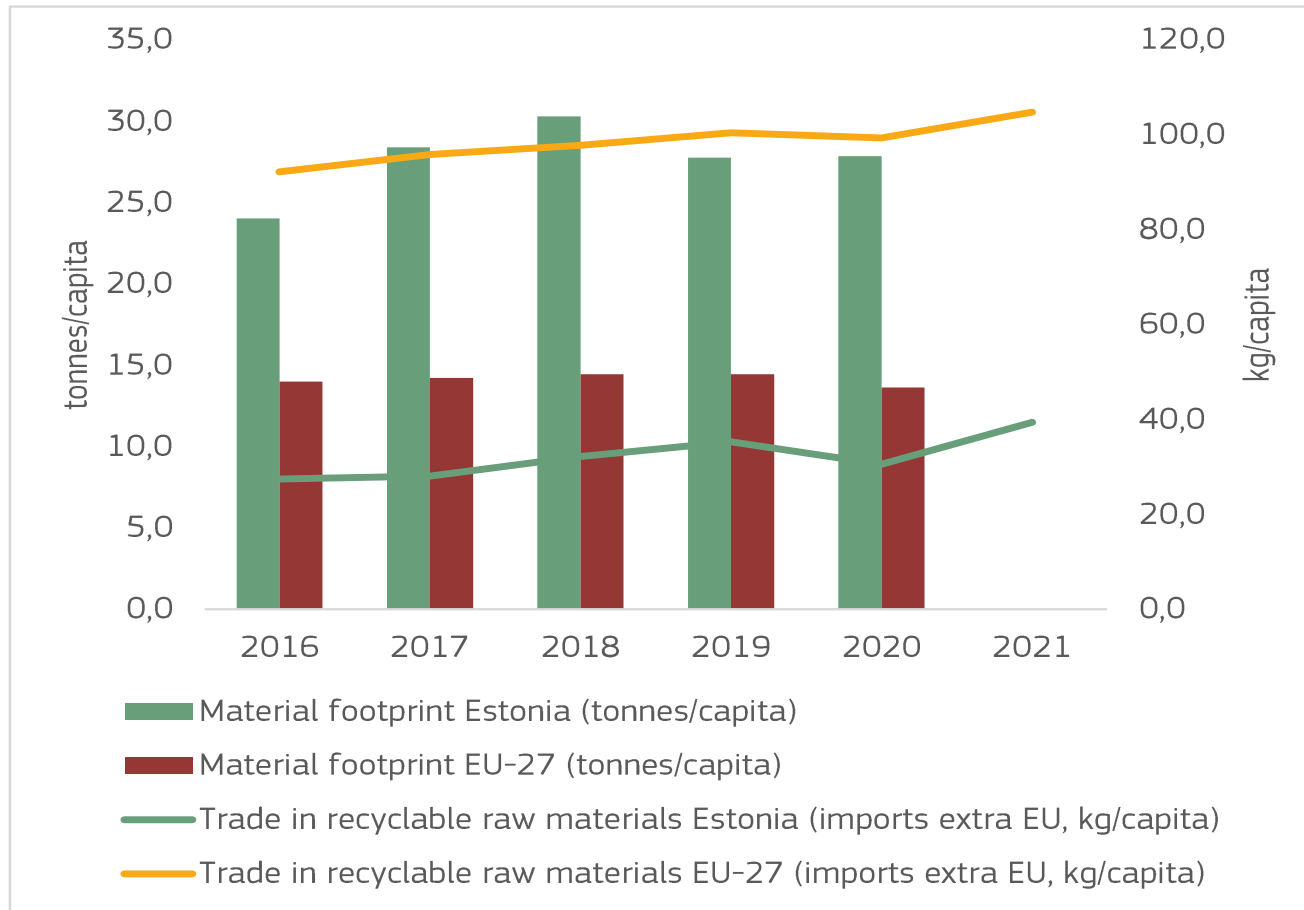
R&D %na SKPst, 2021



Ettevõtluskeskkonna ja produktiivsuse tegurid

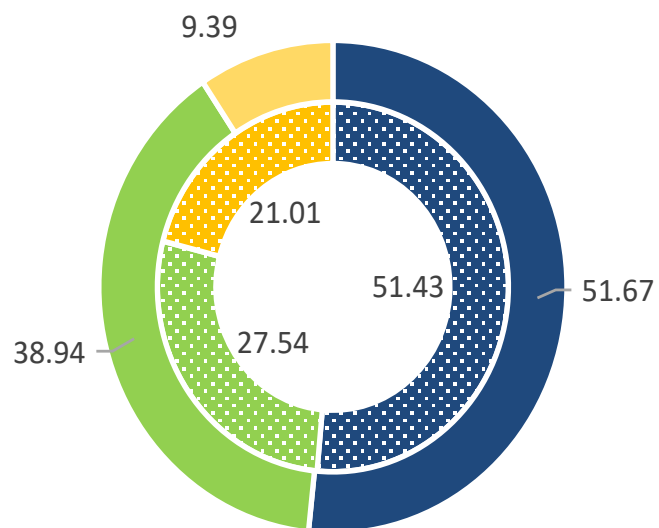


Materjalikasutus ja -ringlus



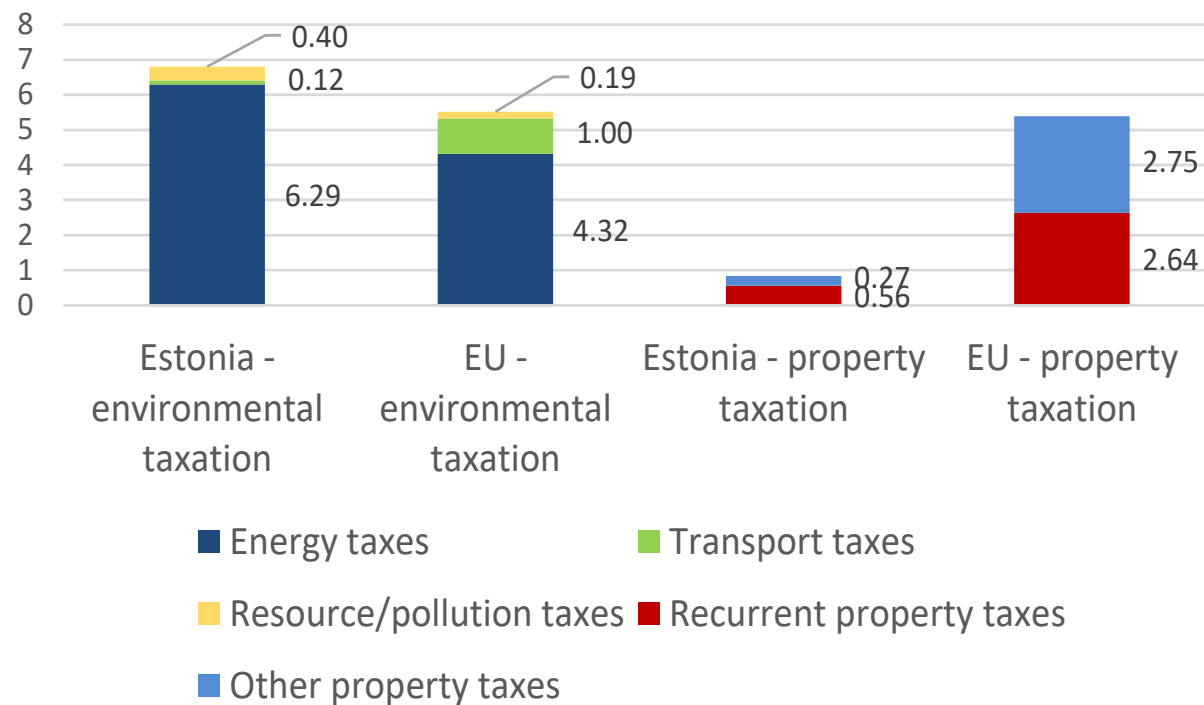
Maksupoliitika

Tax revenue shares in 2021, Estonia (outer ring) and EU (inner ring)



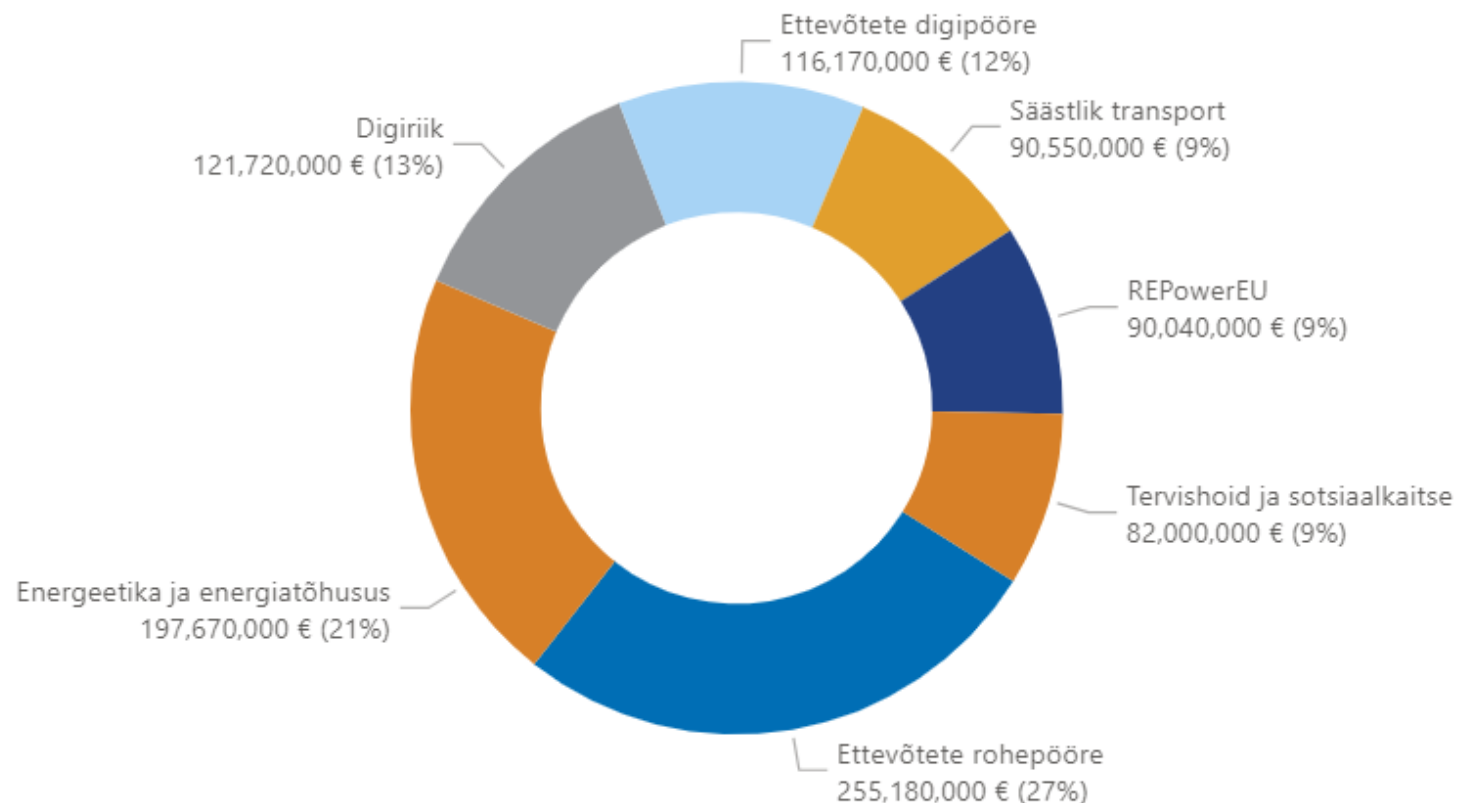
■ Taxes on labour ■ Taxes on consumption ■ Taxes on capital

Environmental and property taxation as % of total tax revenue, Estonia and the EU



Eesti taastekava

- Esialgne kava 10/2021
- Avanss 126 M (12/2021)
- Uus kava 06/2023
- Esimene makse 238,5 M (11/2023)
- Kava maht 953 miljonit
- Kliima 59%, digi 24%
- 28 investeeringut, 17 reformi
- II makse 122,3 M – aprill/mai



Eesti taastekava

Allikas: RTK, Rahandusministeerium



Eesti taastekava meetmete rakendamise progress – RTK leht

Reformide ja investeeringute eelarved ja tehtud kulud

Komponent	Eelarve	Tehtud kulud	Täitmise %
Rohefond	100,000,000 €	100,000,000 €	100.00%
Tootmisettevõtete ärimudeli muutused	9,000,000 €	102,152 €	1.14%
Varustuskindluse investeeringute toetusmeede	20,000,000 €	39,621 €	0.20%
REM	28,800,000 €	104,716 €	0.36%
Bioressursside väärindamine	28,800,000 €	104,716 €	0.36%
Juhtimis- ja kontrollisüsteem	0 €		
RM	0 €		
Taastekava juhtimis- ja kontrollisüsteemi kehtestamine	0 €		
REPowerEU	90,040,000 €	2,921,488 €	3.24%
KLM	66,040,000 €	2,311,514 €	3.50%
Biogaasi ja biometaanitootmise ja kasutamise suurendamine	200,000 €		
Taastuvenergia arendamise kiirendamine	27,840,000 €	2,311,514 €	8.30%
Taastuvenergia tootmise võrku integreerimise võimekus	38,000,000 €		
REM	24,000,000 €	609,974 €	2.54%
Biogaasi ja biometaanitootmise ja kasutamise suurendamine	20,000,000 €	25,690 €	0.13%
Taastuvenergia arendamise kiirendamine	4,000,000 €	584,285 €	14.61%
Total	953,330,000 €	254,146,181 €	26.66%

Ettevõtlusmeetmete seis

Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK)

- [Taastuvelektri tootmiseseadmete elektrivõrguga liitumise toetus](#) tööstusaladel ja nende läheduses elektrienergiatootmiseseadmete liitumiseks jaotus- või põhivõrguga –avatud (eelarve 9,1 M)
- [Energiasalvestuse seadmete pilootprojektide arendamine](#) – avatud (9,6 M)
- [Ettevõtete ressursitõhusus](#) tootmise ressursikasutuse tõhustamiseks - avatud
- [Rohevesiniku kasutuselevõtt transpordisektoris ja keemiatööstuse lähteaine tootmisel](#) – avatud (50 M)
- [Rohetehnoloogiate arendamise toetus](#) tehnoloogiate prototüüpide arendamiseks ja piloteerimiseks – avanemas (8,38 M)
- Bioressursside väärimine (28,8 M) ja biogaasi ja biometaani meetmed (20,2 M) - planeerimisel

EAS/Kredex – SmartCapi rohefond (90 M)

Ettevõtete ressursitõhusus

- **Mida toetatakse?**
 - 1) ressursitõhusa lahenduse väljatöötamine ja rakendamine;
 - 2) seadmete soetamine/väljavahetamine ressursi säästvamate vastu;
 - 3) seadmete soetamine tootmisjääkide kasutamiseks, mis vähendab esmase ja suurendab teisese toorme kasutamist tootmisprotsessis;
 - 4) ressursi säästva info- ja kommunikatsioonitehnoloogia lahenduse kasutuselevõtt.
- **Kes taotleda saab?** äriühing, kelle põhi- või kõrvaltegevus vastab vähemalt 20% müügitulu ulatuses EMTAK 2008 koodidele: mäetööstus (jagu B, alajagu 07–09) või töötlev tööstus (jagu C, alajagu 10–33). Välistatud fossiilsete kütuste ja tubakatoodete ettevõtted.
- **Kuidas taotleda?** KIKi kodulehelt [E-toetuses](#). Täita tuleb taotlusvorm ning esitada nõutavad dokumendid. Taotlemise eelduseks on [ressursiaudit](#).
- **Kui suur on toetus?** projekti kohta 200 000-500 000 eurot (mitte rohkem, kui 3 a keskmise müügitulu). Toetuse osakaal kuni 50%. Taotlusvooru eelarve on 2,85 M eurot. ÜF kavandatavas jätkuvoorus (30.04) toetus 50 000 - 1 000 000 eurot projekti kohta. ÜF ressursitõhususe toetusteks 33,5 MEUR.

Rohetehnoloogiate arendamine

- **Mida toetatakse?** Innovaatiliste rohetehnoloogiate ja -lahenduste piloteerimist ja intellektuaalomandi esmakaitse taotlemist. Tehnoloogia valmidustase (TRL) enne toetust 4-6, toetuse abil vähemalt TRL 1 taseme tõus. Arendatav rohetehnoloogia peab lisaks digilahendustele sisaldama ka riistvara või füüsilist komponenti.
- **Kes taotleda saab?** Eestis registreeritud VKE (v.a. FIE), kelle arendatav lahendus on turul potentsiaalselt skaleeritav, ja ühes järgmistest valdkondadest:
 - materjaliteadus, ressursside väärimine, sh kestliku ressursikasutuse tootlikkuse ja tõhususe suurendamine, ohutu materjaliringluse edendamine
 - kohaliku elukeskkonna rohetehnoloogilised lahendused
 - liikuvus ja logistika
 - muud rohetehnoloogiad
- **Kuidas taotleda?** KIKi kodulehelt [E-toetuses](#). Täpsed kuupäevad selgumisel.
- **Kui suur on toetus?** 30 000 - 300 000 eurot, v.a. vähese tähtsusega abi puhul. Toetuse maksimaalne osakaal on 80% toetatavatest kuludest.

Täna tähelepanu eest!



ec.europa.eu/



europa.eu/



[@EU Commission](https://twitter.com/EU_Commission)



[@EuropeanCommission](https://www.facebook.com/EuropeanCommission)



[European Commission](https://www.linkedin.com/company/european-commission)



[europeancommission](https://www.instagram.com/europeancommission)



[@EuropeanCommission](https://www.youtube.com/@EuropeanCommission)



[EUTube](https://www.youtube.com/EUTube)



[EU Spotify](https://open.spotify.com/EU_Spotify)